

Werpt licht op de geschiedenis van Parkstad Limburg

Jaarverslag 2020

Stichting Historische Kring
'Het Land van Herle'

JUNI 2021

Stichting Historische Kring 'Het Land van Herle' is opgericht op 4 april 1945. De Kring bestudeert en publiceert over de geschiedenis van de Parkstad gemeenten; de huidige gemeenten: Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Beekdaelen, Nuth, Simpelveld en Voerendaal.

Colofon:

Stichting Historische Kring 'Het Land van Herle'

Opbraakstraat 62, 6432 BP Hoensbroek

Telefoon: 06 – 29518257

KvK Limburg 41070684 - BTW-nummer NL816682549B01

Bankrekening: IBAN: NL86INGB0002069907 BIC: INGBNL2A

www.landvanherle.nl

info@landvanherle.nl

Het Land van Herle

Jaarverslag 2020

Stichting Historische Kring 'Het Land van Herle'

De stichting is op 4 april 1945 opgericht met als doel de bestudering van de geschiedenis van het historische gebied dat wordt aangeduid met het Land van Herle. Aan dit historische gebied werden later ook Kerkrade en omliggende gemeenten toegevoegd. Tegenwoordig behoren de huidige gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal, ofwel het huidige Parkstad Limburg tot het werkgebied van de kring.

Het bestuur

Het bestuur bestond aan het eind van het verslagjaar uit: W. Terpstra, voorzitter; mw. A. Quaedackers, secretaris; H. Otten, penningmeester en verder P. Borger, R. Braad en J. Smeets. Het bestuur heeft in het verslagjaar zeven keer vergaderd, deels fysiek, deels digitaal via Zoom.

Belangrijk thema was de statutenwijziging. Deze zijn uiteindelijk gewijzigd bij bestuursbesluit van 25 mei 2020. De akte van deze wijziging is verleden voor notaris A.P.C.G. Wolfs te Heerlen op 28 mei 2020 onder nummer W.1363. Aanleiding was aanpassing van de doelstelling en modernisering van de werkwijze van het bestuur.

In het verslagjaar verder gewerkt aan de vernieuwing van de website. In het laatste kwartaal is de vernieuwde site www.landvanherle.nl operationeel geworden.

Door de coronamaatregelen vanaf maart moesten ook de activiteiten van het Land van Herle worden beperkt. Daardoor kon de voorgenomen viering van het 75-jarig jubileum, gepland voor 30 oktober, niet doorgaan. In plaats van het voorbereide symposium hebben we twee van de voorbereide lezingen via een live webinar uitgezonden. Ook de presentatie van enkele nieuwe boeken moest worden uitgesteld. Het drukken van enkele van die boeken werd uitgesteld tot 2021.

Maandelijks is een digitale *Nieuwsbrief* gepubliceerd. De nieuwsbrief verzenden wij mede namens de historische en heemkundeorganisaties in Parkstad Limburg. Daarin worden nieuwtjes en activiteiten vermeld uit het historische veld, zoals deze door de verschillende organisaties zijn aangereikt. Mw. A. Quaedackers is redacteur van de digitale Nieuwsbrief. Verder worden actuele nieuwtjes en informatie ook verspreid via de facebookpagina <https://www.facebook.com/land.vanherle/> en de website.

De werkgroep

De stichting heeft, vanaf haar begin, een werkgroep ingesteld van zowel amateurs als mensen die professioneel actief zijn met geschiedenis. Dit is een gezelschap van historici, onderwijzers, archeologen, genealogen, architecten, etc. die in deze regio werkzaam zijn. De bijeenkomsten van de werkgroep worden gehouden op de vierde maandag van de maand in de studiezaal van Rijkshoofdwijk Heerlen. Aan het begin van het verslagjaar bestond de werkgroep, onder leiding van de voorzitter van het bestuur Will Terpstra uit P. Borger, J. Born, R. Braad, drs. S. Broers, F. Crutzen, drs. M. van Dijk, dr. F. Gerards, S. Giezenaar, K. Hessels, dr. A. Jacobs, R. Jansen, mr. J. Jetten, M. Krutzen, M. Lemaire, drs. K. Linders, ing. K. van Nuys, H. Otten, F. Patelski, drs. M. Put, drs. A. Quaedackers, drs. Th. Raets, drs. E. Ramakers, dr. L. Schiphorst, mr. ir. J. Smeets, W. Terpstra, drs. M. van der Weerden, drs. L. Wolters en drs. M. van der Wijst.

Gewoonlijk wordt in de bijeenkomsten van de werkgroep door een spreker een voordracht gehouden met een onderwerp dat een of meerdere aspecten van de historie van de regio belicht. Na de lezing wordt hierover door de aanwezigen gediscussieerd. Verder worden door de voorzitter mededelingen gedaan met betrekking tot de stichting en wordt aan iedere deelnemer de gelegenheid geboden om vragen te stellen dan wel punten onder de aandacht van de werkgroep te brengen. Regelmatig zijn toehoorders te gast bij specifieke onderwerpen. Door de coronamaatregelen kon de werkgroep slechts tweemaal bijeenkomen.

Het Land van Herle

In samenwerking met Historisch Goud en verzamelaar/amateurhistoricus Egidius Weerts werd in 2019 de aanzet gegeven voor de geschiedschrijving over middeleeuws Heerlen, met het oog op 800 jaar Landsfort in 2025. Egidius Weerts stelde een reader samen over de vesting Heerlen, die we, omdat hij alleen een handgeschreven tekst kon aanleveren, hebben laten digitaliseren. Met de tekst zullen we met enkele onderzoekers gaan bekijken waar hiaten zitten in het archiefonderzoek om nieuw en aanvullend archiefonderzoek te entameren voor een wetenschappelijke en een publiekspublicatie met daarbij een aantal lezingen of symposia en rondleidingen door de middeleeuwse stad.

Naast de informatie-uitwisseling zijn in de werkgroep de volgende onderwerpen besproken:

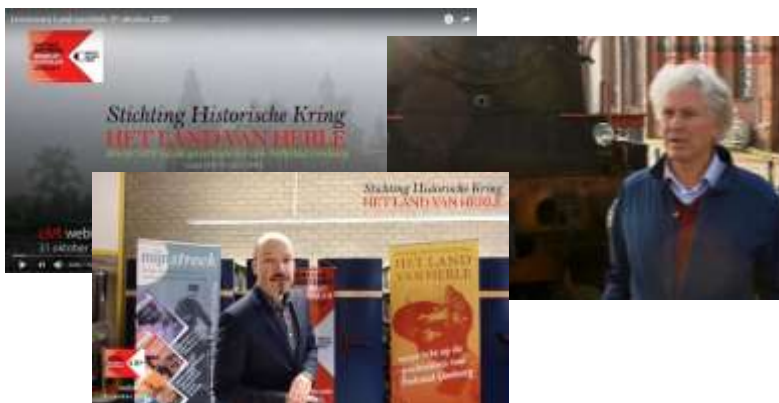
27 januari Loek Kreukels – ‘Een heerlijke streek’ van Frans Erens

17 februari Luc Wolters – ‘Houd Moed’-Persoonlijke oorlogsverhalen uit Simpelveld en Bocholtz

Jubileum

In 2020 bestond het Land van Herle 75 jaar. Om dat te vieren werd een symposium voorbereid dat gehouden zou worden op 31 oktober in Auberge de Rousch in Welten-Heerlen. Door de Covid-19-maatregelen kon dit niet doorgaan. Twee lezingen die voor dit symposium gedacht waren, werden mede om daarmee de Maand van de Geschiedenis met het thema Oost-West af te sluiten, die zaterdag in een live webinar vanuit de studiezaal van Rijckheyt opgenomen en uitgezonden. Loek Kreukels ging in op het thema: ‘Over de grens, onder de grond’ - over mijnwerkers uit oost en west die in de mijnbouw in Zuid-Limburg kwamen werken.

Luc Wolters presenteerde het thema: ‘De bevrijding van Limburg. Vreugdegolf in etappes en gradaties’. Deze registratie van de live webinar is te zien en beluisteren op: <https://youtu.be/GoEOjXe79xA>.

Om verdere aandacht aan ons jubileum te geven, trakteerden we de abonnees van MijnStreek bij nummer 2 op een brochure met een waargebeurd verhaal over twee Heerlense meiden die geld wilden verdienen met spioneren en daarvoor door de Duitsers streng werden gestraft. Bij het derde nummer van MijnStreek kregen de abonnees ook het tweede Historische Cahier dat handelt over de lotgevallen van een buitenechtelijk verwekte adellijke dame die gedwongen werd non te worden, vluchtte en in 1771 werd ontvoerd.

Een stukje geschiedenis

Op 4 april 1945 was in de kamer van stadsarchivaris en museumdirecteur Leo van Hommerich de oprichtingsvergadering van de Historische Kring ‘Het Land van Herle’. In de studiezaal van het archief waren regelmatig onderzoekers uit oostelijk Zuid-Limburg net als hijzelf bezig met archiefonderzoek om de diverse aspecten van de regionale geschiedenis nader te onderzoeken. Nu er weer vrijheid was om bijeen te komen, rijpte het idee om in een werkgroep de kennis te delen. Zo werd die dag de eerste werkgroepvergadering belegd en afgesproken eens per maand, behalve in de zomervakantie, bijeen te komen. Van Hommerich had al bij het gemeentebestuur geregeld dat de vaste vergaderplek de studiezaal zou zijn.

Vijf jaar later was het zover dat de kennis ook met de buitenwacht gedeeld kon worden en de geboorte plaatsvond van het historisch tijdschrift dat toen de doopnaam Bulletin van de historische kring ‘Het Land van Herle’ meekreeg en aanvankelijk tweemaandelijks verscheen. Na 65 jaar werd gekozen voor een nieuwe opzet en kreeg het per kwartaal verschijnende tijdschrift de nieuwe naam ‘MijnStreek’.

Het Land van Herle

Publiceren

Sinds 1950 bestaat een traditioneel tweede belangrijke activiteit van de stichting uit het uitgeven van een tijdschrift over het verleden van en geschiedbeoefening in de regio. 65 jaargangen van het tijdschrift zijn doorzoekbaar op de website geplaatst.

In 2016 startten we met de uitgave van: *MijnStreek, historisch magazine voor Parkstad Limburg*. In de vijfde jaargang 2020 werd per kwartaal een aflevering uitgegeven met een gevarieerd aanbod aan artikelen (zie de bijlage). De redactie ervan bestond aan het einde van het verslagjaar uit: R. Braad (hoofdredacteur); K. Linders (redactiesecretaris); mw. Anita Quaedackers (eindredacteur), J. Frins, F. Gerards, mw. D. Smeets-Habets en F. Patelski.

Op 31 december waren er 343 (2019: 339) abonnees, waarvan 3 (7) ruilabonnementen. Gedurende het jaar hebben 5 (12) abonnees hun abonnement opgezegd en zijn er 18 (17) abonnees bijgekomen.

In samenwerking met Historisch Goud / Rijkheyt is Het Land van Herle verantwoordelijk voor de uitgave van de *Historische Reeks Parkstad Limburg* (HRPL) en het vervolg op de serie *De geschiedenis van de Heerlense buurten*. In het verslagjaar werd begonnen met een nieuwe serie van brochures met geschiedenissen van geringe omvang (tussen 10.000 en 20.000 woorden), de *Historische Cahiers Parkstad Limburg*.

In 2020 zijn nieuw verschenen:

- *Spionage in Heerlen tijdens het interbellum. Hoe twee jonge Heerlense meiden het slachtoffer werden van het spel der grootmachten* door Harry van Dijck- *Historisch Cahier Parkstad Limburg 1*

- *De lotgevallen van Josephine van Berghe; hoe een Heerlense notaris en zijn zoon in 1771 een uit Aken gevluchte non ontvoerden* door Frans Gerards - *Historisch Cahier Parkstad Limburg 2*

Verder verscheen in december het derde deel van 'Bokkenrijders in Zuid-Limburg en omstreken, 1738-1748; III Protesten en ontknoping' geschreven door Rein van Lieshout. Jean Heijns verzorgde de index, terwijl Jan Hendriks en Roelof Braad de eindredactie verzorgden.

Van enkele uitverkochte boeken werden nieuwe oplages via printing-on-demand besteld:

- Franz Corneli (1800-1855) - *Historische Reeks Parkstad Limburg 8*
- Palemig vroeger - *De geschiedenis van de Heerlense buurten 2*
- Maria Gewanden-Terschuren vroeger - *De geschiedenis vdn de Heerlense buurten 4*
- Heerlerheide vroeger - *De geschiedenis van de Heerlense buurten 5*
- Molenberg vroeger - *De geschiedenis van de Heerlense buurten 7*
- De Goede Herder - *Historische Reeks Parkstad Limburg 1*
- Bevrijding Oostelijke Mijnstreek - *Historische Reeks Parkstad Limburg 3*
- Dammerscheid - *Historische Reek Parkstad Limburg 10*
- Max graaf de Marchant et d'Ansembourg – *Historische Reeks Parkstad Limburg 12*
- *Bokkenrijders in Zuid-Limburg en omstreken, deel I*
- *Bokkenrijders in Zuid-Limburg en omstreken, deel II*

Het Land van Herle

Een schok voor bestuur en redactie was het overlijden op zaterdag 14 november van Frans Boumans. Het was volslagen onverwacht en hij was nog veel te jong. Hij was de vormgever van onze boeken en medevormgever van het tijdschrift MijnStreek. Wij verloren in hem een kundige, behulpzame en sympathieke medewerker.

Stimulering historische participatie

Regelmatig organiseert Het Land van Herle samen met LGOG Kring Parkstad het ‘Heemkundeoverleg’ in de regio Parkstad Limburg. Hier komen van oorsprong de voorzitters van de meest actieve historische en heemkundeorganisaties bijeen. Tegenwoordig is het een meer gemengde groep van vertegenwoordigers/bestuurders van deze organisaties. De samenstelling wisselt afhankelijk van het te behandelen thema. In het verslagjaar konden er helaas geen bijeenkomsten worden gehouden. Ook de jaarlijkse in samenwerking met LGOG Zuid-Limburgse Heemkundecontactdag in maart kon geen doorgang vinden.

Wel kon worden meegewerkt aan de voorbereiding van de Heerlense Open Monumentendag. De voorbereidingswerkgroep werd bij notariële akte van 4 augustus omgezet in de Stichting Open Monumentendag Heerlen. Dit o.a. om de subsidieverlening voor dit doel door de gemeente Heerlen transparanter te maken. Meegewerkt werd aan het boek *Karakteristieke panden Heerlen*. Het eerste exemplaar ervan werd op vrijdag 12 juni overhandigd aan wethouder Jordy Clemens. Het boek is geschreven door de leden van de Werkgroep Open Monumentendag Heerlen. Dit boek is een aanvulling op het eerdere boek *Rijksmonumenten Heerlen* dat in 2018 door de leden van de werkgroep op de markt werd gebracht. In beide boeken worden 153 panden belicht, dus samen zijn nu ruim 300 interessante panden in Heerlen uitgebreid beschreven.

Open Monumentendag op zondag 13 september stond in Heerlen in het teken van 100 jaar Jan Stuyt als vormgever van het Molenbergpark. Er was een wandelroute langs een aantal panden op de Molenberg uitgezet en beschreven in een fraai ontworpen brochure.

Door Het Land van Herle werd ook meegewerkt aan de Maand van de Geschiedenis in oktober. De maand had het thema ‘Oost-West’. Voor de landelijke promotie van de maand was er op woensdag 24 juni een filmopnamedag voor de blog ‘Oost en West onder de grond’ die handelt over arbeidsmigranten voor de Nederlandse Steenkolenmijnen. De opnamen vonden plaats bij het Nederlands Mijnmuseum en in Musschemig. Cameraman Tim Guiking en de interviewers Hannah Bakx en Roos Hamelink van Goeie Ouwe Koeien interviewden onze werkgroepleden Funs Patelski en Roelof Braad, vrijwilliger Fons Bus van het Nederlands Mijnmuseum en Yvonne Rodenburg-Cierniak van de Poolse dansgroep Syrena. Deze promotiefilm is te zien op <https://www.youtube.com/watch?v=t2MyjVio1bM>.

Ook in de aftermovie van de Maand van de Geschiedenis kwam de Heerlense bijdrage voor. Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=UE0gqxieONs>.

Bijlage**Inhoud vijfde jaargang *MijnStreek***

Zie voor verdere info: www.mijnstreek-parkstad.nl of www.landvanherle.nl. Daar kunt u ook een gratis abonnement nemen op de regelmatig verschijnende nieuwsbrief met nieuws en een agenda van activiteiten over aspecten van de geschiedenis van Parkstad Limburg.

Wie alles wil weten over de geschiedenis van oostelijk Zuid-Limburg, het centrum van de voormalige Mijnstreek, vindt vier maal per jaar op circa 36 pagina's in kleur artikelen over de meest boeiende onderwerpen uit het bewogen verleden van de streek.

Abonneer nu voordelig of bestel een proefnummer!

Aflevering 1 – 40 p.

Van de redactie	Slavernij	Gerards, Frans
Thema	Een heerlijke streek	Erens, Frans
Thema	'Een heerlijke streek' van Frans Erens	Kreukels, Loek
Thema	Het Edenpark in Brunssum	Habets, Fon
Ingezoomd	Een bezoek aan de Reichsgraf und Marquis von und zu Hoensbroech	Borger, Paul
Uit het depot	Noodweer in Heerlen in de zomer van 1932	Willems, Lieke en Frans Boumans
Historisch Actueel	Pand Kneepkens, het kleine glaspaleis	Willems, Lieke en Frans Boumans
Portret	Communisme en armoe in de mijnstreek; het leven van Trude Benedic	Kreukels, Loek
Merkwaardig verhaal(d)	De Duivelsrit	Wersch, Philippe van
Aangestipt	Roman Bathing in Coriovallum; the Thermae of Heerlen revisited	Braad, Roelof
Aangestipt	De inwoners van Klimmen in 1796 (Frans Crutzen)	Braad, Roelof
Aangestipt	Kerken bouwen langs Maas en Rijn na 1945. Kirchenbau an Maas und Rhein nach 1945	Linders, Koos
Aangestipt	Limburgensia; de schatten van Schillings	Braad, Roelof
Aangestipt	100 jaar 'Sjniêdesj' huisartsenpraktijk te Nieuwenhagen 1919-2019	Patelski, Funs

Het Land van Herle

Aflevering 2 – 40 p.

Van de redactie	75 jaar Erratum	Braad, Roelof Redactie
Thema	Het eerste Heerlense bevrijdingsfeest!	Dijck, Harry van
Merkwaardig verhaal(d)	Een NSDAP-er als slachtoffer van de tijdgeest? Over Heinrich Stahl, NSDAP-Ortsgruppenleiter van Heerlen	Krutzen, Marcel
Thema	Belgische kinderen in Hoensbroek tijdens de Tweede Wereldoorlog	Borger, Paul
Ingezoomd	Lieve Corry. Brieven van een Heerlense vader aan zijn dochter in oorlogstijd	Wersch, Philippe van
Thema	Inkwartiering van geallieerde soldaten en officieren in Hoensbroek	Borger, Paul
Historisch Actueel	Over een pas ontdekte schuilkamer in De Egge in Brunssum	Ogtrop, Bert van
Portret	Thomas Schiphorst (1923-1945), verzetskoerier	Krutzen, Marcel
Uitgelicht	Houd Moed! Persoonlijke oorlogsverhalen uit Simpelveld en Bocholtz	Smeets-Habets, Diane
Aangestipt	Langs oorlogssporen in Kerkrade/Auf den Spuren des Zweiten Weltkriegs in Kerkrade	Smeets-Habets, Diane
Aangestipt	“Doa boave, doa stubt ut !” Over de bevrijding van Welten-Benzenrade e.o. op 17 september 1944. (Marcel Krutzen en Egidius Weerts)	Quaedackers, Anita
Aangestipt	Vrij ..., maar niet veilig en Landgraaf 75 jaar vrij	Braad, Roelof
Aangestipt	Sperr-tijd 1940-1945. Autobiografische verhalen van een oorlogskind (Fer Luggen)	Braad, Roelof
Aangestipt	WA-man Pelzer (1923-1941); ‘NSB-martelaar’ (Marcel Krutzen en Martin van der Weerden)	Braad, Roelof
Aangestipt	“Feel at home, soldier!” Van Clubmobile & Serviceclub tot Rest Center (Peter Pauwels)	Braad, Roelof
Aangestipt	149 Voerendalers in Indië en Nieuw-Guinea, 1945-1962, 5 keerden niet terug ... (Wiel Niks)	Braad, Roelof
Aangestipt	Op eigen gezag. Politieverzet in oorlogstijd (Hinke Piersma)	Braad, Roelof

Het Land van Herle**Aflevering 3** – 44 p.

Van de redactie	'La Peste'	Quaedackers, Anita
	Erratum nr.2 - p. 24	Redactie
Thema	Autosport en Heerlen in het begin van de 20e eeuw	Maurer, Jac
Thema	'Een heerlijke streek' van Frans Erens	Kreukels, Loek
Historisch Actueel	Kaarten van het mijngebied van de abdij Kloosterrade (Rolduc) uit de 18e eeuw	Bisscheroux, Roland
Thema	Waarom Cesar Timmermans uit Heeren de Maastrichtse advocaat mr. Eugène van Oppen vermoordde; een profiel van de dader	Gerards, Frans en Quinten van Riet
Ingezoomd	Beeld van verleden: het Heerlense Emmaplein	Wersch, Philippe van
Portret	Een welbesteed leven: Henk Steenaert (1900-1987)	Strijkers, Harry
Historie op de vlooiemarkt	Oude flessen	Willems, Lieke

Aflevering 4 – 44 p.

Van de redactie	In barre tijden	Frins, Jean
	Erratum cover 2020-3 (autosport)	Redactie
Thema	Het 'Gevangenhuis' op kasteel Hoensbroek (1775)	Gerards, Frans
Thema	Theo en Tilla Leenders, twee dappere en rechtschapen mensen uit Treebeek	Senden, Marcel
Historisch Actueel	Kaarten van het mijngebied van de abdij Kloosterrade (Rolduc) uit de 18e en 19e eeuw (vervolg)	Bisscheroux, Roland
Thema	Bleijerheide-Kerkrade en de franciscanen	Linders, Koos
Ingezoomd	De postbezorging van Heerlen naar Maastricht en omgekeerd in 1785	Gerards, Frans
Portret	Karel Belderbusch, heer van Terworm (1749-1826). Zijn politieke geschriften tijdens de Eerste Coalitieoorlog	Jacobs, Lambert
Aangestipt	De Therm	Linders, Koos
Aangestipt	Open Monumentendag 100 jaar Jan Stuyt Molenbergpark	Gerards, Frans
Aangestipt	Monumentum (een wandeling door de groene long van Hoensbroek)	Quaedackers, Anita
Aangestipt	'Je moet het geluk niet voorbij laten gaan'. De memoires van Bernard Russel	Nolten, Wim
Aangestipt	Joseph Kirchhoffs. Kapitein van de bokkenrijders (Hamers)	Braad, Roelof
Aangestipt	De Heisterberg, de vergeten straat (Hein Giesen en Hein Bisschops}	Braad, Roelof
In Memoriam	Frans Boumans (1958-2020)	Braad, Roelof

